

2005. április és május

Kudarcc az írásbelin

ÖSSZE NEM ILLÉS

A kaliforniai Pat Wyman (California State University, USA) szerint minden személy egyedi módon tanul. Ez hozza létre a látók művészeket, a nagyszerű zenészeket és az aranyérmes sportolókat. Barbara Prashing (Creative Learning Company, New Zealand) szerint a sikeres tanulás és munka kulcsa az ember egyéni, személyes tanulási és munkastílusának ismerete. Azonban az iskolák számos osztálytermében a legtöbb gyermek tanulási stílusától teljesen eltérő módon folyik a tanítás, a számonkérés. Ez könnyen előidézhetheti azt a helyzetet, hogy össze nem illés alakul ki közöttük, ahogyan a diákok tanulnak és ahogyan tudásukat számon kérik. Ennek eredményeképpen a diákok gyakran elkedvetlenednek, önbecsülésük csökken, jegyeik romlani kezdenek és elvesztik érdeklődésüket az iskola iránt. Albert Einstein számára tanárai azt mondták, hogy soha nem fogja semmire se vinni. Mivel kérdéseivel állandóan zavarta a fegyelmet az osztályban arra kérték, hogy tartsa magát távol az iskolától. Thomas Alva Edisont tanárai "kottyantnak" tartották és bőrszíjjal verték, amiért olyan sokat kérdezett. Édesanyja háromhónapnyi formális oktatás után kivette őt az iskolából. Az alábbiakban a tanulási stílus felől megközelítve szeretnénk bemutatni azt, hogy miképpen jöhet létre és orvosolható számos hasonló "tanulási probléma".

AZ INFORMÁCIÓ FELDOLGOZÁSA

Gyermekként és felnőttként az új tananyag elsajátítása során a következő három módot használhatjuk:

- 1 - vizuális (látjuk az információt)
- 2 - auditív (halljuk az információt)
- 3 - kinezetikus (tapintjuk az információt)

Mindhárom eltérő érzéketi modalitáshoz kötődik és minden tanuló előnyben részesíti egyik vagy másik módot, amely segítségével az információt felveszi. Tudni kell, hogy nincs jó vagy rossz módja ennek – ilyen értelemben nem beszélhetünk erős vagy gyenge tanulási stílusról sem. Preferenciákról van szó. Az előnyben részesített feldolgozási mód tanulási stílusunk részét képezi. Számonkérés, az információ előhívása során szintén egy bizonyos módot részesítünk előnyben a többivel szemben. Tanárként, trénerként, oktatóként nagyon fontos, hogy ismerjük ezek sajátosságait, hogy diákjaink stílusát fel tudjuk térképezni. Nézzük meg közelebbről a három feldolgozási mód jellemzőit.

A VIZUÁLIS TANULÓ

Vizuális preferencia esetén a személy főleg képekben gondolkodik. Olyan, mintha egy belső mozi lenne a fejében. Amit olvas vagy hall azonnal átalakítja képek formájába. Az ilyen személyeket vizuális tanulóknak hívjuk. Amikor egy vizuális tanuló elő akar hívni valamit, amit korábban megtanult egyszerűen felfelé pillant, vet egy pillantást "belső képernyőjére", ahol a képet eltárolta. Ez leginkább ahhoz a folyamathoz hasonlít, amikor elmegyünk a moziba, megnézünk egy filmet, majd később elmeséljük barátunk számára, amit láttunk. Emlékezetünkben áttekintjük a film egyes képeit, majd szavak segítségével megalkotjuk belőle a történet fonalát. A vizuális tanuló beszédében is tetten

érhető stílusának vonásai. Gyakran mondja "világos", "látom", "sötét", "dereng", "fókuszáljunk erre" stb. Általában szervezettek az életben és a munkájukban. Iskolai dolgozataik tiszták, mappáik rendezettek, asztalukat rendben tartják. Legtöbbször szépen öltöznek, foglalkoztatja őket kinézetük. Stílusuk természetesen befolyással van pályaválasztásukra is. Tipikus vizuális foglalkozások: építész, tervező, belsőépítész, mérnök, festő. Olyan osztályban, ahol írásbeli ("vizuális") dolgozat formájában kéri számon a tudást, a vizuális tanuló jó helyzetben van, könnyen teljesít. Tehát a tanulás és a számonkérés formája összeillik. Az agykutatók szerint a képi formában tárolt információ előhívása sokkal gyorsabban történik mint azoké, amelyeket hallott szavak vagy valamilyen mozgás formájában tanultunk meg korábban. Szülőként és pedagógusként fontos tisztában lennünk azzal, hogy hagyományos iskoláztatási rendszerünk elsősorban a vizuális feldolgozási módot előnyben részesítő tanulóknak kedvez a legtöbb számonkérés esetén. Maga a környezet is erősen vizuális módon van elrendezve. A gyerekeket arra kéri, hogy sorokban üljenek, munkájukat rendezett formában kell tartani, tisztán kell írni, követni kell az egymás után kapott instrukciókat. Arra kéri őket, hogy olvassanak, emlékezzenek arra, amit olvastak, vessenek pillantásokat a teremben lévő anyagokra, majd írjanak mindebből dolgozatot. A vizuális tanuló könnyebben konfrontálódik ebben a környezetben, mint az auditív vagy a kinesztetikus tanuló – akiktől szintén azt kéri, hogy üljenek csendben, írjanak szépen és tartsák rendben dolgaikat.

AZ AUDITÍV TANULÓ

Az auditív tanuló jobban szeret hallás, odafigyelés útján tanulni. Ezek a tanulók – bár tudnak – nem szükségszerűen alakítanak ki képeket fejükben. Sokkal inkább meghallgatási és ismételtetési készségük segítségével szűrik meg az információt. Olyan, mintha egy magnószalag lenne az ő fejükben. Sokszor még azt is pontosan elmondják, amit 6 hónappal korábban mondtunk nekik. Csodálatos történeteket mesélnek, a problémákat úgy oldják meg, hogy beszélnek róluk. Kiváló meghallgatási és odafigyelési készségük remek zenésszé, pszichológussá, disc jockey-vá teheti őket. Beszédükben gyakran felfedezhetjük: "jól hangzik", "ez ismerősen cseng", "örülök, hogy hallok felőled". Az iskolában odafigyeléssel tanulnak és könnyedén megisméltik azt, amit a tanár mondott. Az auditív tanuló szereti a vitákat, megbeszéléseket de könnyen elterelődik. Ezek a tanulók a legbeszédesebbek és az írással több problémájuk van. Az írásbeli feladatokban több időre van szükségük, mint a vizuális tanulóknak.

A KINESZTETIKUS TANULÓ

A kinesztetikus tanuló jobban szeret teste és érzései felhasználásával tanulni. Ha megérinthetik, megérezhetik azt, amiről tanulnak, akkor sokkal jobban emlékeznek az információra. Azonban az osztályban ezek a tanulók gyakran nyugtalanok, nehézségeik vannak az odafigyeléssel és vizuális terminussal élve nem tűnnek fókuszáltnak. A kinesztetikus tanulók nem rendelkeznek tiszta, szervezett belső képekkel, amelyeket olyan könnyen előhívhatnak mint a vizuális tanulók. Teljesen normális számukra az, hogy dolgaik nincsenek alaposan megszervezve. Gyakran az idő érzékelése is nehézséget jelent számukra. Leginkább a jelenben élnek és nem tekintenek a jövőbe. Gyakran halljuk tőlük: "érezem", "az az érzésem", "kapizsgálom", "vágom", "vágjunk bele". Leginkább ott teljesítenek jól és érzik jól magukat, ahol lehet mozogni, el lehet játszani dolgokat, ahol projekteken lehet dolgozni. Az iskola gyakran jelent nehézséget, kihívást a kinesztetikus tanuló számára. Írásbeli dolgozatoknál az jelenthet

számukra problémát, hogy elsősorban nem képi formában tárolták el az információt. Eltérés van aközött, ahogy tanulnak és ahogy számon kérik tőlük az anyagot.

A SIKER KULCSA I.

A sikeres tanulók tudják, hogy a legtöbb tantárgy azt követeli meg tőlük, hogy a szóban elmondott és az olvasott anyagot a fejükben át kell alakítani képi formába. Ha ezt megteszik, akkor sokkal könnyebben és gyorsabban fel tudják idézni az információt dolgozatírás közben. Magyarul: elérhetővé teszik ezeket a képeket, majd szavak formájában leírják a fejükben lévő képeket.

A TANULÁS MODELLJE

Leegyszerűsítve a tanulás három lépésből tevődik össze. Az első lépésben felvesszük az információt (vizuális, auditív, kinezetikus formában). Ezután eltároljuk emlékezetünkben. Végül előhívjuk és felhasználjuk (feleléskor, dolgozatírásakor vagy az életben).

A PROBLÉMA

A probléma akkor merül fel, amikor az első lépés (az információ felvétele) és a harmadik lépés (előhívás) nem egyezik meg egymással. Az írásbeli számonkérés azt kívánja meg minden tanulótól, hogy az információt vizuális formában dolgozza fel. Majdnem minden tantárgy megköveteli, hogy az információról belső képeket alakítson ki a tanuló, azokat tárolja el, majd képek formájában hívja azt elő és írja le egy darab papírra. A kiváló olvasók fejükben képesek átalakítani a nyomtatott szavakat képek sorozatává. Amikor később felidéznek az olvasottakat, az nem fekete betűk formájában jelenik meg előttük. Szinte lehetetlen minden egyes betűre emlékezni. A fejükben kialakított képeket idézik fel magukban. Ezt pedig dolgozat közben szavak segítségével leírják. Ezért mondják a szakértők, hogy egy kép ezer szót is megér.

A SIKER KULCSA II.

Nézzük meg a kikeres tanulókat miképpen tárolják el és hívják elő az információt. A szavak hangzása önmagában nem elég, az anyaggal kapcsolatos érzés nem működik. Az egyedüli stílus, ami a sikert garantálja az a vizuális tanulási stílus. Tanulási modellünk alapján tehát kijelenthetjük, hogy nagyobb valószínűséggel leszünk sikeresek az írásbeli dolgozatban ha az információt képi formában vesszük fel, képi formában tároljuk és képi formában hívjuk elő.

MEGOLDÁS

Mit ajánlhatunk a hagyományos iskolába járó, kinezetikus tanulók számára, akik az információt például testi érzés segítségével veszik fel, úgy is tárolják de képi formában kell előhívniuk? Nem nagyobb koncentrációra vagy szervezethez van szükségük. Segítenünk kell tanulóinknak olyan tanulási stratégiák elsajátításában, amelyek segítségével az információt képi formában tudják felvenni, eltárolni és előhívni. Ha egy diák természeténél fogva nem vizuális tanuló, meg kell tanulnia a vizuális stratégiák hogyanját.